

Noviny z Čech.

Česká státní správa... (introductory text about the state administration)

Již dnes ozývají se hlasy po sňatí rakousko-ruské. Kde se na jedinou vzaly? Vypěly z finanční tísni, či z blížícího se nebezpečnosti, anebo z přesvědčivých důvodů poslanců svobodomyšlných v delegacích? Zdá se, že ani z jednoho toho... (main article text)

Naši poslanci pro tento směr pracují. Nebezpečnost války, neb skutečná válka, snad dříve to dokojí.

Pozoruhodno jest, že i některé německé listy volají po shodě. Není to pod sebezachování?

Rakousko brojí proti všemu, co je slovanské. Ale brojí marně. Osud Slovanstva jest před určením národů již rozhodnut: Slovanstvo, po staletí Tatarův a jiných národů jařmem svráno, dospívá k mohutnosti v době, kdy národové ostatní, přečkáve poledne své slávy, chystají se k odpočinku. A marné vzteky, Slovanstvo se svého poledne dočká: Jestli v této rakouské, či v jiné říši, toť nepatrná okolnost pro slavný Slávův kmen, ale rozhodující pro Rakousko...

Němci v říši zdá se, že jsou na stopě tohoto poznání. Ať už z politiky jakékoli, oni uvolňují pouta vřící Slovan v jejich říši. Jen Rakousko, jako nevidoucí, hledí většinu svých národů spoutat újeji. Tlak budí ale protitlak. V počátcích protitlaku žijeme. Jak daleko stoupne míra jeho, toť v našich rukách, my ztratit se nemůžeme. Nezmizeli Slované pod sveřepou močí krvelačných Turků a Bašibezuků a nezmizí ani pod vlivem i nejužším vlády germanisující.

Vždyť ten odpor vlády Taaffovské proti všemu slovanskému je směšný. Ukážeme dále, která jeho trojnožka většinou co chvilí třít na zemi a zatím tuto upozorníme na jinou věc, zdánlivě malichernou, ale přece výsoce důležitou.

Naše vláda v nepřítzni ku všemu, co je slovanské, zejména české, zamítá i svůj vlastní prospěch. Z českých řad vyšla proslulá ve vojenských vynálezech rodina Krnkova. Vynález Krnkův v oboru děl a pušek jsou světově známé a cíl vlády s Krnkou vyjednávají o koupi patentu. Jen domácí, rakouská, si ho neváhá. Sáhla raději k Manlicherovi a he, dnes processem jedná se o to, že Manlicher a štyrské rakouské zbrojnice nápodobí Krnkovy vynálezy.

Krnka sám uveřejnil o tom v Nár. Listech článek "Humbag ve zbrojnickv", a chystá celou brožuru k ob-

jeření toho, která štyrská továrna na zbraně zhotovuje opakovačky sestávající z části Krnkou dříve vynalezených a patentovaných, a v níž podá důkazy o tom, jakým způsobem rakouská zbrojovka a š. Manlicher obchody uzavírají, jakož i vyzkouší jeho vědomé napodobují...

Proces v této věci zavlečený trvá již přes rok a vynesl velmi pěkné věci na boží světlo...

Jaký div, že při známém odporu vlády proti všemu co je slovanské a co české zvláště, oporáť se německý poslanec ve své přemítelnosti i pan-germánské bláznivosti nasvatí české státní právo velezradou!

Jest to sine logický i právnícký nesmysl nejvyššího stupně, ale stal se. Posl. Menger v zasedání říšské rady obul se po vzorném příkladě Taaffovy smířovací akce do Čechů tak, že vynadal všem, kdo po uskutečnění státního práva českého horují, velezradci. — Šuflte, státní právo oznámé monarchii od Karla VI. po dnešní den, reskripty nynějšího panovníka potvrzené, toť velezrada!!

Něco podobného je možno jen v Rakousku. A k tomuto stupni váhy, kde i slovo panovníkovo se bře v pochybnost, k tomu to dopravoval jeho arciministr Taaffe. Kam vůbec dospěje takhle celý ten politický ranec?

Afféra Mengrova stala se následovně:

Při rozpočtové debatě na říšské radě mluvil prof. Masaryk proti rozpočtu. Vytýkal vládě její nespravedlivost, její náklonnost k Němcům a za to ignoraci všeho slovanského; mluvil o tom, že Čechové se v kulturním ohledu Němcům rakouským vyrovnají, ba že je i v mnohém předčí, odsoudil punktae i nepolitickou politiku atd. Jeho ufrněná akademická řeč dopálila Němce. Zvláště věta, že Čechové Němce i předčí v mnohém odvětví. Posl. Menger vyjel si proto na Čechy, a ve své patrně nepřítelně zvěsilosti nadával a řádě tu na Čechy, tam na českou delegaci, korunoval posléz výtečnickou svojí řeč větou: "Neznáme žádného českého státního práva. Mluvit o českém státním právu je velezrada. Vy jste velezradci!"

Hluk po této řečnické Mengrově trofeji byl ohromný. Čeští poslanci, šlechta, Moravané, Jihoslováné i Poláci vstali ze svých míst a volali na Smolku, aby dal Mengrovi dítku. Však dítka nepomohla, Menger surově řádil dál. A tu rozestoupila se říšská sněmovna na dva tábory; stojíce proti sobě, poslanci na se pokřikovali, si brožili. — Marně snažil se Smolka zjednatí pokoj... o dalším rokování nebylo řeči, Smolka musil schůzi ukončiti.

Zvěsilost Mengrova měla následky. Mladočeši sjednotili se se šlechtou a s Moravany na patřičných krocích proti urážkám státnímu právu, jim samým, kteří k státnímu právu se hlásí a zejména prof. Masarykovi učiněným.

Ve schůzi 18. listopadu podali svobodomyšlní poslanci počtem 39 státní právní ohrazení nové a důrazné; šlechta s Moravany učinili prohlášení, že státní právo české je akt nejvyššími reskripty panovníckými zaručený, a prof. Masaryk mimo to žádal, aby Mengrovi pro urážky je mu, co člena poslanecké sněmovny učiněné, byla vyslovena nelibost sněmovny.

Nejtěžší trest tento, má-li býti udělen, vyžaduje zvláštního výboru. Tento byl ve sněmovně ihned zvolen a po schůzi sněmovní se usnesl, na vrhnutí plenu, aby nelibost posl. Mengrovi vyslovena byla.

ravané, Slováci... Menger je schizen. A sotva kdy opovíří se jiný poslanec řídit podle jeho vzoru.

Trojnožka se rozestřela, staré právo na její zříceninách slavila vítěznou pro české státní právo.

Jaká to ironie. Tuť nejlépe stí každý soudný člověk nesmyslnost nepolitické politiky Taaffovy, tuť jasně vidí nedůležitost trojnožky a zároveň pocituje nemožnost jakéhokoli spolku s... Němci!

Jako Vídeň má i Praha své škanďály.

Ředitelem těchto je pražský purkmistr, či generál, nebo vlastně pražský policejní inspektor Heinrich Scholz. Ukázali jsme již několikrát k vlastnostem tohoto muže od pověstné kakačkové afféry po dnešní den; nyní v jeho slavnostně vpleteme zatím jen tři listky z jeho úřadovány: Měla se koupiti pro Prahu náplavka. Byla na prodej prostřednictvím dr. Lichtensterna za vysokou cenu. A jak by a koupě provedena? Výtečný das walte Gott, Heinrich Scholz nastřelil dohlížitele náplavek, p. Babánka, aby dal dro. Lichtensternovi 3000 zl. úplatku a koupil náplavku za asi 11.000 zl. Stalo se... Jen že nic nezůstane tajno, vše se prozradilo, ale proto přece uplácejte purkmistra města Prahy sedí na svém místě.

Druhý obrázek: Na staroměstském obecním dvoře hospodařil bratr známého staročeského sloupu faráře Nyklesa. Tohoto člověka nikdo nekontroloval, kde pak, kontrolovat bratra pána rady! A co se stalo? Zpronevěření, kterého se správce dvora, Nykles dopouštěl po kolik let! Teprve nedávno vyšly neshody na jeho. Nykles, správce se zastřelil. — Třetí obraz: Četli jste jásoť České Politiky a Hlasu Národa po vítězství staročeských kandidátů při užších volbách v Praze?

My nikdy vám nepřepínáme, oceňujeme vše správně, ale tu jsme přece počítali, najíce terrain pře dobfie, na vítězství svobodomyšlných kandidátů. Porážka nás překvapila. Však jak se stala? Lehce.

Nejprve volilo do 50 Němců vzdor zákazu kasína pro Staročechy. Však to nedostačilo. Proto tam, kde nebyly volební listky voličům dodány, protože jejich majitel meškal mimo Prahu a voliti nemohl, tam bez vědomí dotčeného voliče užili páni z radnice jeho volebního práva a tak stalo se, že volili lidé, kteří v Praze nebyli, volili lidé, kteří volit nešli a volili snad i mrtví... A páni vyhráli.

To byl pramen vítězství!

Vše bude se nyní vyšetřovati. — Jsme na výsledek vyšetřování zvědaví, ač víme, že pravda úplná ven nevyjde; páni mají v rukách moc a dovedou si pomoci. Leč těchto fakt nepoprou nikdy a tím jsou odsouzeni i se svým purkmistrem. Pro Prahu jsou uvedené ukázky škanďálem, který stal se za purkmistrování dra. Scholze a za éry staročeské vlády na radnici. Jak dlouho ještě potrvá? Nebyl by čas radnici trochu vyklidit? O byl... ale v Praze jde to ztěžka.

Veněk je čilejší. Udržuje se v stálém opposičním ruchu a pořádá časté schůze. Takž konaly se voličské schůze u Jiřina ve Starém Městě, ve Frýdku (je Slezsku), kde představitel se slov. kandidát dr. Michejda, v Chotěboři, kde byla schůze zakázána a v Karlíně a na Směchově. V Praze byly po volbách dvě schůze: svobodomyšlného klubu o společné konferenci 1. listopadu konané a novoměstského klubu o Plenerové interpellaci na říšské radě.

Ve Slezsku zvolen za poslance Němec dr. Klucki. Dr. Michejda do stal hlasů 458.

O zákazu schůze Chotěbořské podal Eisn na vládu interpellaci. Pražské rokování o společné konferenci

vyzvala souhlasně s našim referátem. Skutky — skutky, zat volání!

O interpellaci Plenerové pro bláznivého Bosáka zmínili jsme se poslechně. Čeští poslanci se v této věci náležitě ohradili, poukázavše k utrpení českých mužů, které provádějí se soustavně a z nářezem most, kdežto Plener interpelloval ministra pro čin šlováka, její znalci uznali za nepřítelnoho.

Karlův most byl toho list. slavnostně otevřen. Kardinál posvětil nové lásti a potom hodnotáři s místodržitelem v čelo přel přes most jeři. Od té chvíle prohlášen most otevřeným. V první den vyběhlo na most na prospěch "Matice" vstupné dobrovolné. Získalo se 731 zl. 85 kr. —

Čestědní Matice školní se postěhuje. Od počátku prosince budou její místnosti v domě banky Praha na Ferdinandově třídě č. 9, kamž školky své adresujíte.

Česká universita má nového rektora. Po dra. Fričovi, bratru to starého, bohužel zesnulého bojovníka za práva národa v exulantu Fričovi, nastoupil na úřad ten dr. Jiří Pražák.

Na pohotěci postavila Praha kasárnu, které teč nikdo nechce. Stát proto, že nechce na ni strpěti ani oboujazyčný nápis: Praha proto, že ji co kasárnu vystavěla. Jak se nejnověji proslýchá je do věci opět zapleten purkmistr Scholz, který zadal české právo, ale nyní se za to stydí. Vše ovšem nezůstane tajná, my se o ní přístě zmíníme.

Bída v ulicích pražských. — Úkaz trdný pozorovati lze tou dobou v ulicích hlavního města Čech. Jako každoročně, také letos dostavila se se zimním obdobím tiseň, nedostatek práce a tím způsobem také bída u četných příslušníků oněch vrstev dělných, jež odkázány jsou na práci svých rukou ode dne ke dni a kteří konečně v letě nějak se užíví, ale v zimě pak zakouší měrou vrchovatou i s rodinami svými útrapy nezajištěné zmlané existence. Jakmile uhoď mrazy, stěhují se četní příslušníci těchto tříd, mnozí se ženou a dětmi, z venkova do Prahy; jakýsi instinkt, domnění, že tam, kde se užíví statisíce lidí, užíví se jich ještě více, vede je do střediska, mezi zdi městské. Zde však nekýne jim nic jiného, než nouze v jiné podobě, a trvá dlouho, než podaří se nějaké části těchto nebhých zachytiti se, uloviti nějaký výdělek. Ba, drsná nutnost způsobí velmi často, že dřív než se jim to podaří, dostihnou je orgány veřejného pořádku. Nastává pak strastiplná cesta zpět, opět tam, odkud dotyčný vyšel, bez naděje a vyhlídky na obživu. Nebude dlouho trvati a v Praze zastaví se práce, jež vykonávají se pod širým nebem, a při nichž mnoho prostých dělníků dochází zaměstnání. Bude ještě hůře, neboť pak pozbuje výděleku i mnoho domácích pracovníků, jejich řady příchodem přespolečných vzrůstají. Již nyní jest útulna každodenně přeplněna a dobročinnosti soukromé skýtá se přehojná příležitost k vykonávání dobrých skutků. V mnohých, zejména postrannějších ulicích pražských co chvilí osloví kolemjdoucího prosebník, za nímž jako stíny táhnou se děti, žena ne souč chabrný majetek rodiny na něži; zevnějšek jich nasvědčuje tomu, že přichází z venkova a že vykonali dlouhou cestu, namáhavou, neboť vykonali ji pěšky. Není pochyby, že útrpnost jest zde na pravém místě.

Million přátel. Přítel v nouzi jest skutečným přítelem a ne méně jak milion lidí nadobí právě takového přítele v Dr. King's New Discovery proti současným, isli i nastupením. Pak-li jest tohoto vřelého láku proti kalli nikdy doand neukváli, tu jedině skouení vše převládá, že jest vřelým lákem prostředkem ve všech nemocích krůnek, prouch a plisních. Každá léh jest zaručena, že vykoná to, co o něm se tvrdí, neb peníze se vrátí. Labřičky na zbrojnicu a Goodman Drug Co. Velké láhve 50c. a 11. 0

Severovy prásky proti bolestem hlavy pomůžou vždycky.

Ze světové výstavy Kolumbijské

V Chicagu, dne 11. pros.

Kolikráte jedeme na výstaviště v Jackson parku, které je již nyní každodenně, a zvláště v neděli, navštěvováno velmi četným obecnstvem, často i celými jeho davy, povždy musíme mimovolně mysliti na to, jak bude vypalati doprava ve dnech výstavních a jmenovitě při zvláštních příležitostech, kdy bude panovati mimořádný nával lidí. Jak se věci měly při slavnostech Kolumbijských na výstavištích, tak se to opakovati nesmí a nemůže. To nepohodlí, ten nával na vlaky obyčejné, lanové i zvláštní dráhy, ten zápas o každé místočko, ten dlouhý čekání atd. atd., které se od pustilo ve dvou slavnostních dnech, nesmí přece se opakovati po celého půl roku trvání výstavy a ve dnech nejparnějších, kdy šlo by v poměrech těch skutečně o život. A dopravní společnosti zdejší chvástaly se ještě svým "úspěchem", vypřítávají, kolik tisíce lidí dopravily na vzdálené výstaviště, ale nepočítajíce ovšem jak!

Člověk, kterýž zná poměry a dopravu v jiných městech, musí mítí ohtěj nechtěj značné pochyby o zdejších dosavadních prostředcích, spojovacích střed města a výstavištěm. Lanová dráha, na níž vrhne se hlavní síla obecnstva ze Západní strany města, rozhodně nedostačuje, máje pouze jedinou trať a zvláštní nová dráha, nesahá předně do středu města, vede hanebnými uličkami, plnými špíny a smeti, až se každému, vykoukne-li oknem, žaludek obrací, musí jeti velmi pomalu pro několik ostrých zátoček a nevede až k samotmu výstavišti. Parňky, které by mohly mnoho pomoci, jsou k účelu rychlé dopravy neohrabané a jest jich málo. Daleko lépe by zajisté posloužily vždy dva parňky menší za jeden velký dosavadní. Hlavní pak břemeno případně železná dráze, hlavně ovšem společnosti Illinois Central, jejíž několikere koleje břeží těsně podél výstaviště a při této výhodě opět značně překážejí volnému do výstavy přístupu a přjezdu jiných dopravních prostředků. V posledních dnech jedná se vůči těmto citelným nedostatkům o stavbě tratě elektrické, ale tato má ku provedení ještě trochu příliš mnoho překážek, aby mohlo se s určitostí říci, že bude do zahájení výstavy hotova.

Na každý pád bude se jezdati návštěvníkům výstavy spíše o čas, jež budou muset nasaditi, aby se tam vůbec dostali, než o dobu po bytu tam samotného. Ze středu města trvá doprava dnes hodinu, má-li ovšem člověk štěstí, že "do stane káru" hned, jak si vzpomene, což je ovšem jen šťastná náhoda. Nádraží Illinoiské dráhy leží značně z ruky, a sama stavěnkka Lake Front Parku neleží pohodlně ku většině tratí pouličních dráh, rovněž tak městské nádraží zvláštní dráhy a to všude dlouho jiti několik "blockův," což znamená velmi nepohodlí i ztrátu času, v Americe a zvláště v Chicagu svou "honbu po dollaru" tak pověstně, skutečně nepohodlnou a vůči tož všeobecnému zimnínému chvatu hltání opravdu až směšnou. Ke pak, jak velká většina našich krajanů, odkázána je, chce li jeti do města, na dráhu koňskou, tomu b. de trvati cesta na výstaviště v době brém případě dvě hodiny a zpátek rovněž tolik, takže mu na vlasti prohlídku za odpoledne skoro žádný čas nezbyde. Znamení to z jisté poměry, ryze americko-chcagské!

A i při těchto prabrdných počrech dopravních, hodných jen ve vesnici, a ne světového města, jakým Chicago stále se vyhláší, ač svým uspořádáním na nic skutečně velkoměstského v tom sm neukazuje, je návštěva, zvláště neděli, tak značná, jako by obecstvo přece všecky ty obtíže,